

Чишмә башы

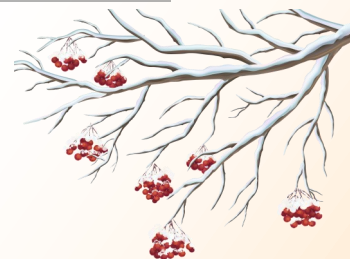
№ 3

Ноябрь, 2025 ел

Ата-аналар һәм балалар өчен кызыклы

Ноябрь.

Төннәрне озайтып, көннәрне кыскартып,
Кояш та иртәрәк баядыр.
Жилләрен, яңгырлы карларын ияртеп
Хәерлең белән кил, ноябрь.
Агачлар шәп-шәрә, Ужымнар яшәрә
Һәр фасыл үзенчә матур ул.
Яфраклар бураны, урамны урады
Ак карлар яуганчы ятыр ул.
Нур чәчә кояшың, жылылык тоясың
Син шулай алдыйсың, ноябрь.
Чыгасың сөнөп, жәйгечә киенеп
Аннары яңгырың коядыр.
Күңелләр моңлана, керфекләр дымлана
Ник моңсу син шулай ноябрь?
Яшьлекнең көзләре, күңелдә үзләре
Онытылмый. Тик белмим каядыр?!
Игеннәр урылган, барсы да жыелган
Кирәккән никадәр тырышлык.
Ә бүген йөрәкләр тели тик теләкләр
Бир, Раббым ил-көнгә тынычлык,
Бир, Раббым бары тик тынычлык...

Динә Камалетдинова

«Бала куркынычсызлыгы-эти-эни жаваплылыгында!» «Көз һәм кыш көннөрдө боз өстөндө куркынычсызлык кагыйдэләре»

Беренче боз хасил булу белән балаларның хоккей уйнау һәм шугалакта шуу теләге барлыкка килә. Ата-аналар балаларын елга буена караучысыз жибәргәннәр иде. Игътибарлы булу һәм куркынычсызлык кагыйдэләрен төгәл үтәү зарур. Иң беренче һәм иң гади кагыйдә: ихтыяж булмаганда боз өстенә кермәгез. Ә керергә туры килсә, салынган сукмактан гына йөрегез. Алар булмаганда бозның ныклыгын таяк белән тикшерегез. Бозның катылыгын аяк белән тибеп тикшерергә һич ярамый. Елгаларда су 10 сантиметр калыныкта катса гына кеше өчен куркыныч булмый. Елга тамакларында, камышлыктарда боз юкарак була. Әгәр һава температурасы өч көн дәвамында 0 градустан югарырак тора икән, бозның калыныгы 25 процентка кими. Бозның калыныгын гади күз белән дә билгеләп була: зәңгәрсү төстөгә боз – ныклы, ак төстөгә юкарак, соры яисә саргылт булса, ышанычсыз. Әгәр дә боз өстөндә бәла-каза чыкса, паникага бирелмәскә, кискен хәрәкәتلәр ясамаска кирәк. Әгәр дә, боз ярылып, салкын суга батсагыз, нишләргә?

Бу очракта кулларны жәеп, ничек тә булса, бозга башта бер аякны, аннан соң икенчесен күтәрәп, шуышып, менәргә кирәк. Әгәр дә боз сезнең авырлыкка чыдаса, экрен генә ярга таба үрмәләргә була. Кайсы ярдан килгәнсез, шул якка үрмәләргә кирәк, чөнки

	анда	боз	тикшерелгән.			
Әгәр	дә	сезнең	ярдәм	таләп	ителсә,	нишләргә?

Озын таяк, такта, яисә бау табарга кирәк. Йә булмаса шарф, каеш һәм киёмнәрне бергә бәйләргә була. Бозга ятып, шушы әйберләр белән бәлагә таручы ягына шуыша башлагыз. Суга батучы янына житәргә бер-ике метр калгач, туктарга һәм таякны, тактаны яисә бауны сузып, бәлагә таручыны куркыныч зонадан чыгарырга тырышыгыз. Зыян күрүчене коткаргач, жылы урын табып, аның юеш киёмнәрен салдырырга, тәннен спирт яисә аракы белән ышкырга, кайнар чәй эчерергә кирәк.

ЯРАМЫЙ:

- тиз агымлы, чишмәле, елга кушылдыклары янында боз өстенә керү;
- ярылган боз читенә килү, күпсанлы бәкеләр белән тишкәләнгән боз өслегендә йөрү;

ЯРЫЙ:

- кешеләргә боз калыныгы 7 сантиметрдан да ким булмаганда гына боз өслегенә керү;
- боз калыныгы 25 сантиметрга житкәч, гомуми массасы 1,5 тоннаны тәшкил иткән транспорт чараларына елга аша боз кичүләреннән йөрү.

«Йөрәк жырым, сина, әнием...»

Әнием - иң назлы, яратучан, игелекле, бөтен дөньяда бердәнбер. Балалар бакчасында Әниләр көнен бәйрәм итү яхшы традициягә әверелде, аның төп максаты-мәктәпкәчә яштыгә балаларда анага карата ярату һәм хөрмәт тәрбияләү, балаларның ижади сәләтләрен үстерү һәм бәйрәмнең уңайлы, өй атмосферасын булдыру. Бу бәйрәмгә беркем дә битараф кала алмый. Нәкъ менә шуңа күрә безнен балалар бакчасында Әниләр көненә бөтен бала да ныклап әзерләнде. Балалар үз куллары белән әниләренә бүләкләр әзерләделәр. Алар яраткан әниләрен күңелгә үтеп керерлек шигырьләре белән котладылар, назлы һәм матур жырлар жырладылар, күңелле биюләр башкардылар. Әниләр дә читтә калмады, төрле конкурсларда бик теләп катнаштылар. Балалар бакчасы мөдире Эльмира Рашат кызы залда утыручы әниләрне бәйрәм белән котлап, ихлас теләкләрен житкерде. Без дә әниләрне чын күнелебездән шушы матур бәйрәмнәре белән котлыйбыз. Сезнен тормышыгыз яхшылык һәм яктылык, мэхәббәт, якыннарыгызның күңел жылысы һәм игътибары белән тулып, йөзләрегез елмаюдан яктырып, нурлар чәчеп торса иде!

«4 нче ноябрь - Халыклар бердәмлеге көне.»

Бэйрэм уңаеннан балалар бакчасында «Бердәмлектә - безнең көч!» исемле патриотик тәрбия чарасы үткәрелде. Балалар дәүләтебезнең никадәр зур, матур һәм бай булуын белделәр. Дәүләт символлары турында белемнәрен ныгыттылар, халыкларның үзара ничек дус яшәүләре турында сөйләделәр, фикер алыштылар. Төрле милләт кешеләренең иң югары максатларга ирешү өчен берләшүе, Ватанга карата чиксез мөһаббәт һәм ватанпәрвәрлеге илебезгә тарих сынауларын жиңеп чыгарга ярдәм иткән.

«12 ноябрь - Песнәкләр көне!»

Безнең балалар бакчасында экологик сәгатләр узды. Песнәкләр көне турында әңгәмә кордык, кошлар турында табышмакларга җаваплар эзләдек, шигырьләр укыдык, төсле кәгаздән песнәкләр кисеп ябыштырдык. Кошлар безнең дусларыбыз, аларга һәрвакыт ярдәм итеп торырга кирәклеген турында сөйләштек.

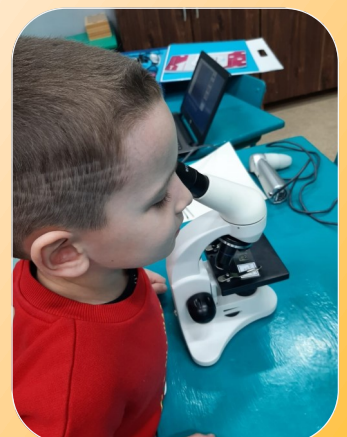
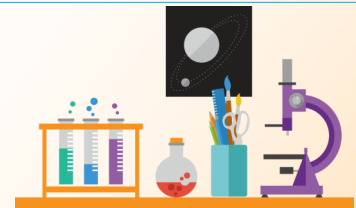
Кыш көне балалар песнәкләрне ашатыр өчен җимлекләр ясап элөп куялар. Салкын вакытта алар орлык белән тукланалар, сөяктән калган итне дә бик яратып чукуйлар, терлек маен ашыйлар. Балаларда табигатькә карата игътибарлы, сакчыл булуны кечкенәдән тәрбияләү бик әһәмиятле.

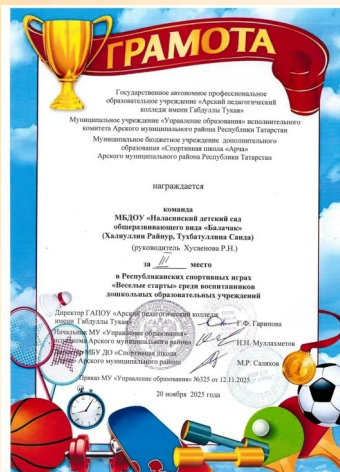
«Фән сәгатьләре»

Бүгенге көндә фән һәм технологияләрнең алга китеше, безнең көндәлек тормышта да фән һәм техниканың роле зур урын алып торуы күзәтелә. Шул унайдан безнен балалар бакчасында “Фән сәгатьләре” даими рәвештә үткәрелеп килә. Эти-әниләр тырышлыгы белән ясалган эшләнмәләрдән күргәзмә, төрле кызыклы тәҗрибәләр, мәктәпкә биология кабинетына мавыктыргыч сәяхәтләр, балаларга фәнни дөньяны яктыртып бара.

Ноябрь аенда мәктәпкә экскурсия булдырылды Балалар биология кабинетына мавыктыргыч сәяхәт ясадылар. Биология фәннәре укытучысы Динә Камил кызы кызыклы һәм мавыктыргыч итеп, балаларга үсемлекләр өчен биологик микроскоп- ул зурайта торган оптик прибор, аның ярдәмендә гади күз белән күренми торган микро-предметларны һәм объектлар тикшерүләре турында сөйләде, аңлатты. Балалар үзләре дә бик кызыксынып күзәт-теләр, сәяхәт бик файдалы оештырылды.

Безнең уңышлар

"Татарча диктант"
акциясенә кушылдык

Туган көн белән котлыйбыз!

Ноябрь аенда кечкенэләр төркеменә йөрүче егетебез Тәхфәтуллин Йосыф туган көнен билгеләп үгте. Йосыфка сәламәт, озын гомерле, бәхетле, акыллы, тәүфыйклы булып, эти-эни тигезлегендә үсүен теләп калабыз.

Газетаны оештыручы һәм баш мөхәррир: Шагиева А.К., Галиуллина А.Ф.
Редколлегия әгъзалары: Гафурова Р.А., Хөсәенова Р.Н., Гафурова Э.Р.
Адрес: 422018 ТР, Арча районы, Нәласа авылы, Үзәк урам, 76 йорт